

Torvegade 74, 6700 Esbjerg

Nicklas Eugene Ibsen
Leder af Distrikt 3, Esbjerg Øst, Teknik og Miljø
niibs@esbjerg.dk

Dato
Sagsid

17. september 2021
21/23659

Dispensation fra naturbeskyttelsesloven til oprensning af Skovsøen ved Guldager Naturskole i Guldager Plantage

Esbjerg Kommune giver hermed dispensation til at fjerne en del af plantevæksten i et beskyttet vandhul på matr.nr. 1e. Guldager By, Guldager.

Dispensationen er gyldig i 3 år fra dags dato.

Ejendommen tilhører Esbjerg Kommune, og ligger ca. 350 m vest for Guldager naturskole, Guldager Stationsvej 105.

Skitse af Skovsøens placering (markeret med brækgrønt) vest for naturskolen.

Vilkår for dispensationen

Dispensationen gives på følgende vilkår, som skal overholdes ved udførelse af projektet:

1. Der må ikke udsættes fisk, ænder eller krebs i Skovsøen.
2. Der må heller ikke opstilles andehuse eller foderflåder.
3. Der må ikke udlægges foder i eller ved søen eller i området.
4. Søen må heller ikke kalkes, gødskes eller lignende.
5. Der må ikke udplantes vand- eller sumplanter, disse kommer ad naturlig vej.
6. Kun den sammenhængende måtte af dynd-padderok mindst 2 m fra bredden må oprensnes ved opgravning, derved må denne del af søen uddybes indtil 20 cm. Øerne i søen regnes i denne forbindelse ikke med til bredden, og der må oprensnes helt ind til dem.
7. Der må ikke oprensnes områder, som er tættere på bredden end 2 m.
8. Der må ikke lægges opgravet materiale i de brednære, frie vandflader af søen tættere end 2 m fra bredden.
9. Arbejdet må kun udføres 1. september – 1. april i dispensationens tre års gyldighedsperiode.

Disse vilkår er stillet for at sikre og beskytte naturværdierne i området. Kontakt mig gerne, hvis der opstår tvivl om, hvordan vilkårene skal udføres eller overholdes.

Baggrund for dispensationen

Skovsøen er et kunstigt vandhul på ca. 1.500 m², udgravet i 1986. Skoletjenesten har tidligere brugt søen til undervisning i ferskvandsbiologi, men den er meget lavvandet, og dele af dens areal på er kun temporært vanddækket. Skovsøen indeholder dog alligevel en del naturmæssigt værdifulde dyre- og plantearter.

Vegetationen i søen forekommer i to adskilte biotoper:

- Et centralt tæppe af dynd-padderok med ganske lidt tagrør og rørgræs på lavt vand omkring to øer. Denne centrale del af søen er sjældent vanddækket, og det er kun denne del af søen, som dispensationen til oprensning gælder.
- En permanent vanddækket, brednær (ca. 2 m fra bred) zone med en rigere vegetation af bl.a. lyse-siv, vejbred-skeblad, vandnavle, høj sødgræs, manna-sødgræs, aflangbladet vandaks, flydende kogleaks, pilledriver og krans-tusindblad. Denne del skal friholdes fra oprensning.

Skovsøens lavvandede midte er tilgroet med en sammenhængende måtte af helt overvejende dynd-pakkerok, der som regel er så tør, at man kan gå på den i vandrestøvler. Fotoet er taget i den regnfulde august 2020, hvor den permanente vandflade nær bredden er næsten 2 m bred. Det er denne sidstnævnte brednære zone, som ikke må oprensnes i forbindelse med fjernelsen af måtten af dynd-pakkerok.

Flydende kogleaks, pilledrager og krans-tusindblad er sjældne vandplanter, som dispensationen tager særligt hensyn til, og de behandles separat herunder:

Flydende kogleaks er en spinkel, græslignende vand- og sumpplante, som lige over vandfladen sætter en lille, hvidlig blomsterstand på størrelse med et riskorn. Arten er sjælden på landsplan, men guldager plantage ligger midt i dens hovedudbredelsesområde i landet. Flydende kogleaks findes mest i næringsfattige søer, herunder mindst otte steder i Guldager og Marbæk Plantager. Den er flerårig, og sætter store mængder frø, som lejres i bundmudderet. Det vurderes, at friholdelse af dele af søen fra oprensning er nok til at sikre bestanden af flydende kogleaks.

Pilledrager er også en vandlevende plante, som danner lysegrønne tæpper på vandoverfladen eller på lavt vand. Den spreder sig ved vandrette, trådfine stængler, og sender fra dem fine lodrette blade op i luften. Bladene er nåleformede, men bløde og gulgrønne, og 5 – 10 cm høje, spidsen af dem er gerne snoet eller danner en karakteristisk hyrde- eller bispestav. Pilledrager er en bregne - som dog ikke ligner nogen anden bregne i Danmark – men som altså formerer sig ved sporer. Dens sporehus er brune kugler på størrelse med små ærter ("piller"), som

dannes fra stængler på overfladen af sødyndet, og planten overvintrer dels som grønne undersøiske tæpper, dels som hvilende "piller".

Pilledrager er sjælden i det meste af landet, men findes netop i Guldager Plantage i mindst fire søer, og et lignende antal vandhuller i den nærliggende Marbæk Plantage. De fleste af disse steder er bestandene af pilledrager ret robuste, men arten kunne ikke genfindes i Skovsøen i 2021. Det må dog antages, at den stadig kan findes på stedet, men formentlig er friholdelsen af en brednær zone nok til at sikre arten i Skovsøen, da puderne af pilledrager tidligere har været brednære i søen.

Krans-tusindblad er en vand- og sumplante, som har lange undervandstængler, hvorpå der med regelmæssige mellemrum sidder krans af fem fjerformede blade. Den rejser om sommeren lodrette skud med uanseelige blomster over vandoverfladen. Allerede i sensommeren begynder stænglerne at henfalde, og bruger deres resterende energi på at danne overvintringsknopper (s.k. turioner) fyldt med stivelse, som planterne spirer frem af dyndet fra om foråret. Muligvis sætter krans-tusindblad ikke ofte frø i Danmark, og overvintringsknopperne er i så fald helt centrale i bevarelse af en bestand. Kranstusindblad er sjælden overalt i landet, og kendes i Esbjerg Kommune kun fra Skovsøen i Guldager.

Gennem flere år er der fundet de fredede padde lille vandsalamander, butsnudet frø og skrubbudse i Skovsøen. Dyrene yngler og søger føde i og ved vandhuller april – august, men overvintrer på tørt land nær søen. Derfor stilles der i denne dispensation vilkår om, at Skovsøen kun må oprensnes udenfor det tidsrum, hvor dyrene opholder sig i søen.

I og omkring Guldager Plantage er der i de senere år fundet mange arter af guldsmede og vandnymfer. Det er med fund af mindst 12 arter rimeligt at hævde, at Guldager Plantage har stor betydning for denne dyregruppe. Der er ikke kendte undersøgelser af selve søen, men det er næsten sikkert, at der findes larver af i hvert fald nogle af arterne i Skovsøen.

Da de fleste arter har flerårige larvestadier i vand, rækker et vilkår om årstidsbestemt oprensning ikke til at sikre dem tilstrækkeligt.

Det er derfor vigtigt, at den permanent vanddækkede del af Skovsøen langs bredden også friholdes fra oprensning. Det er her de følsomme planter vokser og også det sted, hvor der muligvis findes guldsmedelarver i søen.

Som sikkerhed blev ved tilsyn medio september 2021 flere steder i Skovsøen indsamlet i alt 11 levende overvintringsknopper af krans-tusindblad til opbevaring og dyrkning de tre år dispensationen er gældende. Herfra kan populationen genetableres, hvis den mod forventning skulle skades af oprensningen. Pilledrager og flydende kogleaks må ved et tilsvarende uheld udsættes fra populationer i nærliggende søer.

Overvintringsknopperne af krans-tusindblad er meget karakteristiske. De to andre arter af tusindblad i Danmark danner ikke overvintringsknopper.

Naturbeskyttelsesloven indeholder et forbud mod at ændre beskyttede naturområders tilstand. Loven giver dog mulighed for, at kommunen i særlige tilfælde kan gøre undtagelser fra forbuddet.

Kommunen vurderer, at der i dette tilfælde er særlige forhold til stede, og at der kan gives dispensation til det ansøgte.

I afgørelsen er det tillagt vægt, at oprensningen af Skovsøen øger den del af søen, som har et mangfoldigt dyre og planteliv, og at indgrebet korrekt udført må forventes at føre til en forbedring af søens naturforhold.

Oprensningen af Skovsøen kan føre til, at vandspejlet indskrænkes lidt som følge af en let øget dybde. Der bliver dog reelt tale om et øget vandspejl, da den måtte af plantemateriale, som oprenses, er uden egentligt vandspejl.

Skovsøen vil også fremover være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Fremtidige ændringer af den udover den treårige dispensationsperiode må derfor ikke foretages uden en ny dispensation.

Særligt beskyttede arter

Det er kommunens vurdering, at projektet ikke vil forringe levevilkårene for de særligt beskyttede dyre- og plantearter, som er omfattet af habitatdirektivets bilag IV.

Der kan godt leve flere paddearter end de allerede nævnte i skovsøen, således også spidssnudet frø og (mindre sandsynligt) stor vandsalamander, som er omfattet af habitatdirektivets bilag IV. Løgrø og strandtudse, som ellers findes lokalt visse andre steder i Esbjerg Kommune, er søen pga. dens tilstand et helt usandsynligt levested for. Vilkåret om, at søen kun må oprensnes på årstider, hvor der ikke lever padder i den, vurderes dog også at sikre de strengt beskyttede paddearter.

Markfirben kan finde egnede levesteder i Guldager Plantage, selv om dyret endnu ikke er kendt fra området. Selve Skovsøens omgivelser er for skyggede af træer og højt græs for markfirben, som kræver lysåbne steder hvor de kan jage og sole sig.

Søens vandflade er for lille til at have værdi for f.eks. vand- og damflagermus. Der kan findes andre arter af småflagermus i skoven omkring søen, men oprensningen berører kun søen.

Birkemus er fundet i Guldager Plantage ca. 900 m øst for Skovsøen, hvor der findes et lysåbent område, som er typisk for forekomster af arten: kombinationen af et tørt, uforstyrret, lysåbent område som dyret bruger som yngle- og vinterkvarter, og et fugtigt areal, hvor den kan fouragere. Skovsøen og dens omgivelser er imidlertid trædækkede og noget befærdede og imødekommer ikke dyrets krav til et levested.

Odder kan næppe finde egnet føde i skovsøen, som er uden fisk eller krebs. Odder kan til nød æde padder, men søen er overordnet for forstyrret af publikum. Odder er ikke set i plantagen

Blandt guldsmedene på Habitatdirektivets bilag IV kendes to arter i nærheden af Skovsøen.

Grøn mosaikguldsmed yngler i vandhuller, som har en bestand af vandplanten krebseklo, som så vidt vides er den eneste plante som grøn mosaikguldsmed lægger æg på i Danmark. Både grøn mosaikguldsmed og krebseklo findes i Esbjerg By ca. 4 km mod syd, og her er altså et muligt ynglested. Vest for Ribe findes yderligere et gammelkendt og veldokumenteret ynglested. Men hverken krebseklo eller grøn mosaikguldsmed kendes fra Guldager Plantage, og følgelig findes her ikke i øjeblikket steder, som har væsentlig betydning for arten.

Grøn kølleguldsmed er i år observeret flyvende i Guldager Plantage få hundrede m fra Skovsøen. Denne art er helt knyttet til vandløb, og yngler ikke i vandhuller. Den kendes fra bl.a. Alslev Å, og jager insekter i luften langt væk fra ynglestederne. Oprensningen kan altså ikke skade larver af grøn kølleguldsmed, og en øget vandflade på skovsøen kan være svagt gunstig for arten gennem et øget fødegrundlag af flyvende insekter, som har larvestadier i Skovsøen.

Lovgrundlag og andre tilladelser

Dispensationen er givet efter § 65, stk. 2, jf. § 3 i naturbeskyttelsesloven, lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019.

Hvis du skal flytte opgravet bundmateriale bort fra området omkring søen, skal det vurderes, om materialet er forurennet. Kontakt mig, så tager jeg kontakt med en kollega, som arbejder med jordflytningsbekendtgørelsen.

Hvis der skal udføres gravearbejde i forbindelse med projektet, kan du anmode Sydvestjyske Museer om en udtalelse om, hvorvidt arbejdet indebærer risiko for ødelæggelse af fortidsminder. Det står i museumsloven, at gravearbejde skal standses, hvis der under arbejdet findes spor af fortidsminder. Sker dette, skal Sydvestjyske Museer straks kontaktes. Læs mere på www.sydvestjyskemuseer.dk.

Klagemuligheder

Denne dispensation kan påklages af blandt andre arealets ejer og en række foreninger. Hvem der kan klage, og hvordan man bærer sig ad, er beskrevet i vedlagte klagevejledning.

Når klagefristen er udløbet, og der ikke er indkommet klager, kan projektet udføres. Hvis der bliver klaget over dispensationen, giver kommunen dig besked straks.

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Klagen skal senest være indgivet d. 16. oktober 2021.

Reglerne omkring klage er beskrevet i naturbeskyttelseslovens § 78, stk. 1.

Følgende kan klage over afgørelsen:

- adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, samt
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Hvis der bliver klaget over afgørelsen, får du omgående besked herom, og Miljø- og Fødevarerklagenævnets endelige afgørelse må så afventes. Hvis der ikke bliver klaget, må dispensationen udnyttes, når klagefristen er udløbet.

Man klager via Klageportalen, som ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Man logger på www.borger.dk eller www.virk.dk - typisk med NEM-ID. Klagen sendes automatisk fra Klageportalen til os. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i Klageportalen. Når man

klager, skal man betale et gebyr på kr. 900,- for privatpersoner og på kr. 1.800,- for virksomheder og organisationer. Betal gebyret med betalingskort i Klageportalen. Spørgsmål vedrørende gebyr rettes til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som findes via Nævnenes Hus – www.naevneneshus.dk.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om klageportalen, medmindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning via mail til [Miljø- og Fødevareklagenævnet](mailto:Miljoe-og-Foedevareklagenavnet@esbjergkommune.dk). Nævnet afgør herefter, om du kan fritages for at bruge klageportalen. [Se betingelserne for at blive fritaget](#).

Du må ikke gå i gang med det projekt, som du har fået dispensation til, før klagefristen er udløbet. En klage over afgørelsen medfører desuden at du ikke må gå i gang med projektet, før klagen er behandlet af klagenævnet.

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal dette ske inden 6 måneder fra afgørelsen er bekendtgjort af kommunen eller – i forbindelse med klage – af Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Venlig hilsen

Peer Kammer Hansen
Biolog

Kopi af dette brev er sendt til:

Danmarks Naturfredningsforening: (dn@dn.dk) og (dnesbjerg-sager@dn.dk).

Dansk Ornitologisk Forening: (natur@dof.dk) og (esbjerg@dof.dk).

Miljøstyrelsen: (mst@mst.dk).

Naturstyrelsen: (nst@nst.dk).

Sydvestjyske Museer: (museum@sydvestjyskemuseer.dk).

Friluftsrådet: (kreds@friluftsradet.dk) og
(sydvestjylland@friluftsradet.dk).

Dansk Botanisk Forening: (dbf.oestjylland@gmail.com).

Danmarks Sportsfiskerforbund: (post@sportsfiskerforbundet.dk),
(lbt@sportsfiskerforbundet.dk) og (vadehavet@sportsfiskerforbundet.dk).

Dansk Fritidsfiskerforbund: (teamstr@gmail.com).

Dansk Forening for Rosport: (dffr@roning.dk).

Dansk Kano og Kajak Forbund: (miljo@kano-kajak.dk).

Nationalpark Vadehavet: (vadehavet@danmarksnationalparker.dk).